

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA “REALIZACJA PROGRAMU BUDOWY POLSKICH FREGAT MIECZNIK” – GDYNIA, 8 CZERWCA 2022 R.

W dniu 8 czerwca 2022 r. w w OBR Centrum Techniki Morskiej S.A, w Gdyni odbyła się Ogólnopolska Konferencja „Realizacja programu budowy polskich fregat „MIECZNIK”. Konferencję zorganizowano pod patronatem Sejmowej Komisji Obrony Narodowej i Polskiej Grupy Zbrojeniowej S.A. Jej organizatorami byli:

- Polskie Lobby Przemysłowe,
- Rada Budowy Okrętów,
- Remontowa Shipbuilding S.A.,
- Stocznia Wojenna Sp. z o.o., oraz
- OBR Centrum Techniki Morskiej S.A., natomiast partnerami byli:
- Akademia Marynarki Wojennej,
- Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich (SIMP),
- Sekcja Krajowa Przemysłu Okrętowego NSZZ „Solidarność”, i
- Wolny Związek Zawodowy Pracowników Gospodarki Morskiej.

Ze względu na strategiczny charakter programu „Miecznik” i poufne informacje przekazane przez autorów referatów, konferencja miała charakter zamknięty, bez udziału mediów.

Celem programu „Miecznik”, będącego jednym z najważniejszych i największych programów zbrojeniowych w Polsce po 1989 roku, jest zbudowanie i dostarczenie do Marynarki Wojennej RP przez polskie stocznie, we współpracy z partnerem zagranicznym BABCOCK, trzech wielozadaniowych fregat najnowszej generacji o silnym uzbrojeniu do rażenia celów morskich, powietrznych i lądowych, charakteryzujących się silną obroną przeciwrakietową i przeciwlotniczą. Ma to fundamentalne znaczenie dla całego systemu obrony powietrznej państwa, a także interoperacyjności sojuszniczej.

W oparciu o referaty wygłoszone podczas Konferencji jak i dyskusję panelową, sformułowane zostały wnioski dotyczące znaczenia i skutecznej realizacji programu „Miecznik”, które poniżej przedstawiamy. Dokument ten został przedłożony najwyższym decydentom cywilnym i wojskowym w naszym państwie.

Wprowadzenie

Przedsięwzięcia modernizacyjne związane z Marynarką Wojenną RP stanowią istotny element Planu Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych RP. Najważniejszym programem w tej dziedzinie jest niewątpliwie program budowy w Polsce wielozadaniowych fregat „Miecznik”. Budowa fregat powinna zapewnić nie tylko modernizację sił okrętowych MW, ale również zapewnić przeskok generacyjny w zakresie zdolności bojowych. Wprowadzenie nowych, zaawansowanych technologicznie jednostek powinno się jednocześnie wiązać z zaniechaniem procesu modernizacji przestarzałego uzbrojenia i jego wycofaniem. Ze względu na skalę przedsięwzięcia, program „Miecznik” przez powiązanie go z pozyskaniem najnowocześniejszych technologii, a także zaangażowanie w jego realizację, obok podmiotów skupionych w konsorcjum „Miecznik”, bardzo wielu podmiotów polskiego przemysłu obronnego, powinien zostać zaliczony do najważniejszych programów zbrojeniowych w Polsce po 1989 roku. Należy podkreślić, iż w sytuacji pogłębiającego się kryzysu gospodarczego może on mieć, zakładając jego prawidłową realizację, stymulujący charakter dla polskiej gospodarki i działać na rzecz przezwyciężenia recesji. Warunkiem tego jest maksymalne zaangażowanie w jego realizację polskich podmiotów gospodarczych i naukowych, a także zapewnienie absorpcji przez nasz przemysł najnowszych technologii pozyskiwanych z zagranicy, w tym od partnera zagranicznego i dostawców zagranicznych uczestniczących w programie „Miecznik”.

Budowane fregaty mają wielkie znaczenie dla obronności Polski oraz interoperacyjności Sił Morskich RP z flotami Sojuszu Północnoatlantyckiego. Mają zapewnić nie tylko obronę wybrzeża i odstraszenie na akwenie Bałtyku, lecz także stworzyć możliwość realizacji interesów morskich poprzez ochronę portów, konwojowanie statków przewożących do kraju importowane towary, w tym gaz skroplony do Gazoportu oraz ropę naftową do Naftoportu. Fregaty, w przypadku konfliktu, będą odpowiedzialne także za zapewnienie bezpieczeństwa morskim transportom przywożącym uzbrojenie i sprzęt wojskowy sił sojuszniczych do Polski. Zapewnienie tych zdolności powiązane być musi z długofalowym planowaniem ich operacyjnego wykorzystania w ramach zespołów sojuszniczych i ćwiczeń poprzez zapewnienie pełnej kompatybilności z procedurami i systemami NATO (bezapelacyjnie w zakresie łączności i dowodzenia).

Dzięki wyposażeniu fregat opartemu na najnowszych systemach przeciwlotniczych i przeciwrakietowych średniego, krótkiego i bardzo

krótkiego zasięgu, będą one tworzyć bardzo ważne ogniwo systemu obrony powietrznej Polski, uzupełniając środki obrony powietrznej na lądzie (systemy „Wisła” i „Narew”) i zwiększając zasięg ich oddziaływania nawet daleko od polskiego wybrzeża. W optymistycznym wariacie mogłyby nawet odpowiadać za zablokowanie części sił morskich wroga w bazach morskich lub ustanowienie strefy przeciwdostępowej nad częścią jego terytorium. Poza tym dzięki bogatemu wyposażeniu w środki informatyczne i walki elektronicznej fregaty wzmocnią odporność Sił Zbrojnych RP na oddziaływanie przeciwnika w infosferze.

1. Budowa fregat jest poważnym wyzwaniem dla polskiego przemysłu i jego zaplecza badawczo-rozwojowego, a zarazem stanowi szansę na rozwój. Dlatego kluczową sprawą jest stworzenie efektywnego systemu zarządzania programem „Miecznik”. Potwierdza to historia wielkich programów zbrojeniowych realizowanych przez inne państwa. Za trafne należy uznać utworzenie Konsorcjum do realizacji programu i powołanie w ramach Polskiej Grupy Zbrojeniowej S.A. systemu zarządzania tym programem na czele z Komitetem Sterującym Konsorcjum. W imieniu Komitetu pracę nad programem prowadzi PMO (ang. Project Management Office) czyli Biuro Zarządzania Projektami, w skład którego wchodzi przedstawiciele członków Konsorcjum „Miecznik” oraz partnera strategicznego i zagranicznego dostawcy, wytypowanych do realizacji programu. Zważywszy na wielu interesariuszy i kooperantów programu oraz ich rozproszenie, ważne jest integrowanie ich celów, by były one maksymalnie zbieżne. Istotny jest też podział zadań, których jest aż 350, i ich struktura. Na poszczególnych etapach realizacji Biuro Zarządzania Komitetu Sterującego Konsorcjum „Miecznik” ustalało będzie szczegółowe zadania. Istnieje potrzeba wykorzystania, przy budowie fregat, a zwłaszcza przy zarządzaniu programem ich budowy, zarządzania informacjami i danymi, w tym wykorzystania przy projektowaniu możliwości wynikających z projektowania 3D i systemu zintegrowanych rozwiązań typu ERP. W zarządzaniu projektem należy wypracować model raportowania dla zamawiającego, którym jest Agencja Uzbrojenia, o stopniu realizacji harmonogramu budowy fregat oraz postępów w poszczególnych etapach ze szczególnym zwróceniem uwagi na pojawiające się ryzyka.

Należy zapewnić ciągłość poszczególnych faz budowy fregat, która powinna m.in. wyrażać się niezakłóconą (gdy np. możemy mieć do czynienia z inercją zamawiającego, przejawiającą się np. długim okresie uzgodnienia dokumentacji) współpracą z przyszłym użytkownikiem, którego należy włączyć w proces budowy już w pierwszym etapie.

Szczególnie ważne jest szybkie uzgodnienie założeń taktyczno-operacyjnych i technicznych okrętów oraz funkcjonalności Okrętowego Systemu Zarządzania Walką, a także jak najszybsze zbudowanie infrastruktury niezbędnej do budowy kadłuba i jego wyposażenia. Ważne jest również przygotowanie techniczne stoczni realizujących program na czele ze stoczną Remontowa Shipbuilding S.A., mającej duże doświadczenie w budowie okrętów i statków. W procesie realizacji programu potrzebne może być indeksowanie ceny kontraktowej, która na dzień dzisiejszy jest ceną szacunkową, przy możliwie jak największym trzymaniu się przyjętego budżetu.

2. Priorytetem przy pozyskaniu wielozadaniowych fregat jest System Zarządzania Walką, który zagwarantuje obronę i realizację krytycznych funkcji okrętu, do których zaliczyć należy obronę powietrzną, wykonywanie uderzeń raketowych, zwalczanie celów nawodnych i lądowych oraz poszukiwanie i niszczenie okrętów podwodnych. Prowadzona w ramach Systemu Walki integracja jego komponentów powinna zapewnić maksymalną zdolność, niezawodność i suwerenność polskiemu użytkownikowi przy jego serwisowaniu i modernizacji. Dlatego przewidywany transfer technologii (tzw. TOKAT) należy dedykować spółkom skupionym w naszej branży stoczniowej, informatycznej oraz badawczo-rozwojowej. Wskazana jest także współpraca konsorcjum „Miecznik” z polskimi realizatorami programu „Narew” z uwagi na funkcjonalność okrętu do prowadzenia warstwowej morskiej obrony powietrznej.

3. Współpraca pomiędzy użytkownikiem i przemysłem stoczniowym powinna obejmować eliminację wad "wieku dziecięcego" przy kolejnych egzemplarzach w serii. Pożądane jest zapewnienie zdolności do prowadzenia szybkich napraw na poziomie I tzw. OLM przez załogę oraz na poziomie II tzw. ILM czyli przez specjalistyczne komórki warsztatowe Sił Zbrojnych. Konieczne jest stworzenie dla fregat sprawnego systemu zabezpieczenia logistycznego, umożliwiającego szybkie odtwarzanie gotowości bojowej oraz wykorzystanie zdolności operacyjnych, uwzględniając autonomiczność, dzielność i zasięg działania tych jednostek. W związku z tym w jak najszybszym czasie należy podpisać pakiet logistyczny SLS i ILS, który zapewni stałą obsługę stoczni i dostawców przez 30 lat użytkowania fregat.

System logistyki powinien być na poziomie III/DLM, a więc zakładowym, dającym możliwość prowadzenia usług serwisowych, modyfikacji i modernizacji. System ten powinien zapewniać ciągłość zabezpieczenia materiałowego i technicznego zarówno w rejonach

bazowania, jak i poza nimi. Istotnym elementem systemu jest bezpieczna lokalizacja i kompatybilność infrastruktury portowej z fregatami pozyskiwanymi w ramach tego programu.

4. Absorbacja technologii od partnerów i dostawców zagranicznych w pierwszym rzędzie powinna dotyczyć technologii niezbędnych do eksploatacji oraz wykonania napraw i remontów wszystkich systemów okrętowych. Naturalnym kandydatem do przejęcia transferu technologii z zakresu Zintegrowanego Systemu Walki powinna być spółka OBR CTM S.A., która posiada 20-letnie doświadczenie w realizacji offsetów z zakresu Systemów Zarządzania Walką i która wdrożyła już tego typu rozwiązania w Marynarce Wojennej (rys. 1). Należy podkreślić, że zakres TOKAT powinien być opracowany przez Spółki w porozumieniu z Agencją Uzbrojenia oraz przedstawiony Partnerowi Zagranicznemu i z nim negocjowany.

Ryc. 1. Doświadczenie OBR CTM S.A we wdrażaniu Systemów Zarządzania Walką

5. Należy zwrócić szczególną uwagę na poziom standaryzacji i unifikacji technicznej kolejnych jednostek z serii, żeby uniknąć szkodliwej różnorodności poszczególnych egzemplarzy w ramach jednego programu. Ewentualne zmiany modernizacyjne powinny dotyczyć wszystkich jednostek, co pozwoli zredukować koszty eksploatacji i szkolenia. Program „Miecznik” powinien stanowić początek odtworzenia i rozwijania reguł standaryzacji technicznej w całej polskiej flocie, która w dniu dzisiejszym stanowi zlepek różnego rodzaju okrętów z różnorodnym wyposażeniem, co ma katastrofalny wpływ na koszty eksploatacji, proces szkolenia oraz poziom i możliwości zabezpieczenia logistycznego. Standaryzacja techniczna powinna być na początku ukierunkowana na systemy napędowe, energetykę okrętową, okrętowe maszyny i urządzenia pomocnicze a także systemy ogólnokrętowe, z których przynajmniej część powinna być produktem rodzimego przemysłu okrętowego.

6. Pozyskiwanie załóg dla budowanych fregat nie powinno odbywać się kosztem innych okrętów. Istnieje pilna potrzeba opracowania nowego systemu kształcenia kadr dla tego typu okrętów jakim są fregaty wielozadaniowe. Dotyczy to zarówno AMW w Gdyni jak również CSS MW w Ustce. W ramach programu „Miecznik” proces tworzenia przyszłych kadr musi być zintegrowany z potrzebami Marynarki Wojennej, które zapisała w Założeniach Taktyczno-Technicznych. Nowa filozofia eksploatacji okrętu oraz jego operacyjnego wykorzystania wymaga stałego podnoszenia kwalifikacji na różnego rodzaju kursach i szkoleniach specjalistycznych w oparciu o odpowiednio przygotowaną bazę dydaktyczną np. symulatory, laboratoria systemów oraz praktyki.

Należy wcześniej - jeszcze na etapie budowy fregat – kształcić dla nich mechaników i techników uzbrojenia. Ich kształcenie powinno przebiegać ściśle we współpracy z Konsorcjum realizującym program „Miecznik” i partnerem zagranicznym. Istotne bowiem jest technologiczne przygotowanie kadry służącej na fregatach. Uczestnicy konsorcjum powinni stanowić część kadry dydaktycznej kształcącej załogi fregat.

Proponuje się wypracowanie polityki kadrowej gwarantującej docelowo przygotowanie minimum czterech załóg okrętowych w celu zapewnienia zasobów personalnych umożliwiających prowadzenie szkoleń i kursów, bez konieczności obniżania ukompletowania załogi. Takie podejście ponadto umożliwi rotację kadry również pomiędzy okrętami i zapewni zdolności do służby na każdym z okrętów w serii. Weryfikacja kompetencji kadry powinna być prowadzona w oparciu o stosownie opracowane procedury oraz organizowanie uczciwych i przejrzystych konkursów, weryfikujących kompetencje, zdolności absorpcji wiedzy oraz

perspektywiczność kandydatów, przynajmniej na stanowiska oficerskie i kluczowe wyższe podoficerskie

Ze względu na strategiczny charakter programu „Miecznik”, jego wielkie znaczenie dla obronności państwa i polskiej gospodarki, organizatorzy i uczestnicy Konferencji liczą na wsparcie i współpracę ponad podziałami wszystkich sił politycznych w naszym kraju w celu zapewnienia ciągłości w realizacji tego programu, w tym systematycznego jego finansowania zgodnie z przyjętym harmonogramem.

Paweł Soroka